

B hepatīts

Kas ir hepatīts?

Hepatīts ir aknu iekaisums. Aknas ir ļoti svarīgs orgāns cilvēka organismā, kas piedalās gremošanas procesā, attīra asinis un cīnās ar infekcijām. Aknu iekaisumu var izraisīt pārmērīga alkohola lietošana, toksīni, atsevišķi medikamenti vai arī dažas slimības (ģenētiskas, vielmaiņu vai autoimūnās saslimšanas, aptaukošanās). Tomēr visbiežāk hepatītu izraisa vīrusi. Izplatītākie no tiem ir A, B un C hepatīta vīrusi.

Kā var inficēties ar B hepatītu?

B hepatīts izplatās, kontaktējoties ar inficēta cilvēka ķermeņa šķidrumiem. Biežāk inficēšanās notiek kontaktējoties ar asinīm, taču arī sperma, siekalas, vaģinālais sekrēts un citi cilvēka bioloģiskie šķidrumi var saturēt B hepatīta vīrusu, līdz ar to potenciāli bīstami. Izraisītājs nonāk vesela cilvēka organismā caur bojātu ādu vai gļotādu. Izplatītākie inficēšanās veidi:

- Seksuālais kontakts ar inficētu personu, ja netiek lietots prezervatīvs;
- Narkotisko vielu lietošana, ja tiek izmantoti kopīgi injicēšanās piederumi (šļirces, adatas) vai citi narkotiku gatavošanas vai lietošanas priekšmeti, kas piesārņoti ar inficētas personas asinīm;
- Ārstniecības manipulācijas, ja netiek nodrošināti infekciju kontroles pasākumi, piemēram, atbilstoša instrumentu apstrāde, roku un virsmu dezinfekcija, medicīnisko cimdu maiņa, kad ir kontakts ar asinīm;
- Dzemdību laikā jaundzimušais var inficēties no inficētas mātes;
- Sadzīvē lietojot inficētas personas higiēnas piederumus (skuvekļi, zobu birstes u.c.), kas var traumēt ādu vai gļotādu;
- Veicot skaistumkopšanas procedūras (pīrsingu, tetovēšanu, manikīru, pedikīru), ja netiek ievērotas darba piederumu lietošanas un apstrādes prasības;
- Traumas, nelaimes gadījumi, piemēram, saduršanās ar asins piesārņotiem asiņiem priekšmetiem;
- Inficēšanās asins pārliešanas rezultātā pašreiz nav aktuāls B hepatīta izplatīšanās veids, jo Latvijā un vairākās citās valstīs tiek nodrošināti nepieciešamie pasākumi, lai pārbaudītu donoru asinis. Tomēr inficēšanās var notikt mazattīstītajā valstī, kur nav nodrošināta pienācīga donoru asins kontrole, piemēram, ja tūristam ir noticis nelaimes gadījums un tiek sniegta neatliekamā medicīniskā palīdzība ar asins pārliešanu.

Izkārnījumi, deguna izdalījumi, siekalas, krēpas, sviedri, asaras, urīns un atvēmtās masas netiek uzskatītas par būtiski infekcioziem, ja vien tie nesatur asinis. Inficēšanās risks ar B hepatīta vīrusu, kontaktējoties ar šiem izdalījumiem, ir ļoti zems. B hepatīts neizplatās klepojot, šķaudot, barojot bērnu ar krūti, caur apskāvieniem vai sarokojoties. Kaut gan vīruss atrodams siekalās, ir ļoti maza varbūtība, ka cilvēks var inficēties no hroniska B hepatīta slimnieka siekalām, piemēram, lietojot kopīgus traukus. Šis vīruss neizplatās arī ar pārtiku vai dzeramo ūdeni.

Personas ar bezsimptomu B hepatīta infekciju arī var izplatīt vīrusu, līdzīgi kā pacienti ar akūtu vai hronisku B hepatītu, kuriem ir slimības pazīmes.

Kā konstatē, ka cilvēkam ir B hepatīts?

Apstiprināt B hepatītu ir iespējams, veicot asins izmeklēšanu. Ar dažādiem laboratorijas testiem var noteikt: vai cilvēks nekad nav bijis inficēts, ir bijis inficēts un ir atbrīvojies no vīrusa vai arī ir inficēts šobrīd.

B hepatīta eksprestestu bez maksas un anonīmi iespējams veikt HIV profilakses punktos visā Latvijā, sev tuvāko HIV profilakses punktu meklē www.spkc.gov.lv sadaļā „HIV profilakse”. Arī visi donori tiek izmeklēti uz B un C hepatītu asins nodošanas laikā.

Kam ir ieteicama izmeklēšana uz B hepatītu?

Valsts apmaksāta laboratoriskā pārbaude uz B hepatītu tiek veikta visiem asins un citu bioloģisko materiālu donoriem, visām grūtniecēm, hemodiālīzes pacientiem, personām, kuras bija kontaktā ar B hepatīta slimnieku (seksuāls kontakts, ilgstošs sadzīves kontakts u.c.), kā arī pacientiem, par kuriem ārstam ir aizdomas par saslimšanu ar B hepatītu.

Ņemot vērā infekcijas riska faktorus, testēšana uz B hepatītu ir ieteicama:

- seksuāli transmisīvu slimību (gonoreja, sifiliss), HIV infekcijas, C hepatīta pacientiem;
- injicējamo narkotiku lietotājiem;
- seksuālās uzvedības riska personām (bieža seksuālo partneru maiņa, seksuālo pakalpojumu sniegšana vai saņemšana);
- vīriešiem, kam ir sekss ar vīriešiem;
- ja ir bijusi asins pārlišana pirms 1970. gada;
- slimniekiem, kuri bieži saņem injekcijas (piemērām, cukura diabēta slimnieki, imūnsupresīvās, ķīmijterapijas vai hemodialīzes pacienti).

Kā ārstē B hepatītu?

Akūta B hepatīta gadījumā rekomendē atpūtu, atbilstošu diētu, šķidrumu lietošanu un ārsta uzraudzību. Smagākos gadījumos nepieciešama ārstēšana slimnīcā. B hepatītu iespējams izārstēt divu mēnešu laikā. Nepilnīgas izārstēšanas rezultātā, t. sk., kad B hepatīts sākotnēji noritēja viegli un nebija diagnosticēts, infekcija var attīstīties hroniskā formā. Hroniska B hepatīta gadījumā regulāri jānovērtē aknu audu bojājuma pakāpe. Hroniska B hepatīta gadījumā valsts kompensējamo zāļu sarakstā ambulatorai ārstēšanai ir iekļautas noteiktas zāles ar 100% kompensācijas apmēru.

Vai ir iespējams novērst inficēšanos ar B hepatītu?

Jā. Pret B hepatītu ir pieejama efektīva un droša vakcīna, un vakcinācija ir labākais un visefektīvākais aizsardzības veids. Vakcinācija nodrošina aizsardzību pret B hepatītu visa mūža garumā. Vakcinācijas kurs ietver trīs potes, kuras pēc standarta shēmas jāsaņem 6 mēnešu laikā. Iespējama vakcinācija arī pēc paātrinātās shēmas, piemērām, ceļotājiem, lai ātrāk sasniegtu nepieciešamu aizsardzību pirms ceļojuma.

1997. gadā Latvijā tika uzsākta jaundzimušo vakcinācija pret B hepatītu, kas ievērojami samazināja inficēšanos bērnu un jauniešu vidū. Bērni tiek vakcināti imunizācijas kalendāra ietvaros, ko apmaksā valsts. Vakcinācija ir obligāta medicīnas darbiniekiem un citu profesiju pārstāvjiem, kuri savā darbā bieži saskaras ar cilvēku asinīm.

Vakcinēties pret B hepatītu būtu ieteicams arī šādām iedzīvotāju grupām:

- personām, kurām ir ilgstošs seksuāls vai tuvs sadzīves kontakts ar B hepatīta inficētu personu;
- augsta riska seksuālās uzvedības personām (bieži maina seksuālos partnerus, sniedz vai izmanto seksuālos pakalpojumus);
- injicējamo narkotiku lietotājiem;
- vīriešiem, kuriem ir sekss ar vīriešiem;
- ceļotājiem, kuri plāno ilgu laiku uzturēties mazattīstītajās valstīs;
- cilvēkiem, kuri atrodas ieslodzījumā;
- ar C hepatītu inficētām personām;
- HIV inficētām personām;
- hemodialīžu pacientiem;
- ilgstošas uzturēšanās speciālo iestāžu iemītniekiem un darbiniekiem (psihoneiroloģiskās aprūpes, sociālo dienestu u. c.).

Minētām riskā grupām vakcinācija pret B hepatītu nav apmaksāta no valsts budžeta līdzekļiem.

Lai vakcinētos, dodieties pie sava ģimenes ārsta vai uz tuvāko vakcinācijas iestādi, līdzīgi ņemot potēšanas pasi!

Citi profilakses pasākumi.

B hepatīta profilakses pasākumi: ievērot drošu seksu, izvairīties no tetovēšanas, pīrsinga, manikīra, pedikīra pakalpojumu saņemšanas neoficiālajās šo pakalpojumu sniegšanas vietās, t. sk. ceļojuma laikā eksotiskajās valstīs, nepieskarties bez aizsargcimdiem ar asinīm aptraipītiem priekšmetiem, t. sk. sadzīves un higiēnas priekšmetiem, injicējamo narkotisko vielu lietotājiem neizmantojot lietotas ada-

tas, šķirces un citus piederumus.

Kā rīkoties, ja ir aizdomas par saslimšanu ar B hepatītu?

Jāvēršas pie sava ģimenes ārsta. Nepieciešamības gadījumā, ģimenes ārsts var ieteikt konsultēties ar aknu slimību speciālistu (hepatologu vai infektologu), kurš noteiks plašākus izmeklējumus aknu bojājumu līmeņa noteikšanai un turpmākai ārstēšanai.

Ja ārsta padoms nepieciešams ārpus Tava ģimenes ārsta darba laika, zvani uz Ģimenes ārstu konsultatīvo tālruni – 66016001! Tālruņa darba laiks: darba dienās no plkst.17.00 līdz 8.00, bet brīvdienās un svētku dienās – visu diennakti.

Plašāku informāciju par infekcijas slimībām, vakcināciju un profilaksi meklē www.spkc.gov.lv, kā arī pie sava ģimenes ārsta.

Hepatīta testu (bez maksas) iespējams veikt [HIV profilakses punktos visā Latvijā](#)

©SPKC 2016. Visas tiesības rezervētas.